

Наумова В. Творча праця вчителя крізь призму педагогічних ідей В.О.Сухомлинського // Наукова спадщина Василя Сухомлинського у контексті розвитку освіти особистості впродовж життя: зб. матер. Всеукр. науково-метод. конференції, присвяченої 98-річчю від дня народження В.Сухомлинського, 28–29.09.2016 / Уклад. О.Е.Жосан. – Кропивницький: Ексклюзив-систем, 2016. – С.284 – 286.

Вікторія Наумова

ТВОРЧА ПРАЦЯ ВЧИТЕЛЯ КРІЗЬ ПРИЗМУ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО

У статті йдеться про погляди В.О.Сухомлинського на творчу працю вчителя. Обґрунтовано необхідність творчого використання педагогічних ідей і досвіду видатного педагога в умовах сьогодення.

Ключові слова: В.О.Сухомлинський, творча праця вчителя.

CREATIVE TEACHER'S WORK THROUGH PEDAGOGICAL IDEAS OF V.O.SUKHOMLYNSKY

The question about the basic ideas of V.O. Sukhomlynsky of the creative work of teachers is defined in given article. The necessity of using creative teaching ideas and experience of outstanding educator in today's conditions grounded in this article.

Keywords: V.O. Sukhomlynsky, creative work of teachers.

В історії вітчизняної і світової педагогічної науки Василь Олександрович Сухомлинський (28.IX.1918 – 2.IX.1970) займає визначне місце як видатний педагог-гуманіст. Гуманістична педагогіка В.О.Сухомлинського поглибила науково-теоретичні підходи до розуміння особливостей педагогічної професії, значення в ній творчості.

Ідеї В.О.Сухомлинського вплинули на розвиток теорії творчої праці вчителя. Видатний педагог неодноразово наголошував, що школі потрібен творчий вчитель. Один із секретів педагогічної творчості, на думку В.О.Сухомлинського, «полягає в тому, щоб пробудити в учителів інтерес до пошуку, до аналізу власної роботи. Хто намагається розібратися в хорошому і поганому на своїх уроках, у своїх взаємовідносинах з вихованцями, той уже досяг половини успіху» [3, с.399]. «Сильним, досвідченим стає педагог, який

уміє аналізувати свою роботу» [там само, с.472]. Самостійний пошук засобів підвищення ефективності навчання має особливе значення. Такий пошук веде до творчої праці.

Особиста готовність учителя до педагогічної творчості залежить від його природних задатків, професійного рівня, від удосконалення навичок і вмінь, потрібних для творчої діяльності. Від учителя залежить успіх уроку. Складові «творчої лабораторії» вчителя – це вивчення цікавого досвіду викладання, опрацювання новинок методичної літератури, урахування конкретних умов викладання, добір матеріалів до уроків (текстів, вправ, наочних посібників тощо) та ін. Рушійною силою, яка втілює наслідки наукового дослідження в житті, є зацікавленість вчителя, усвідомлення необхідності підвищувати свій професійний рівень, що неможливо без систематичного опрацювання фахової методичної літератури, тобто самоосвіти. Уважно вивчаючи методичну літературу, вчитель запозичує корисні ідеї, які потім запроваджує в навчально-виховний процес. Вищий етап педагогічної творчості видатний педагог вбачав у поєднанні практики з елементами наукового дослідження.

У своїх педагогічних творах Василь Олександрович значну увагу приділяв пошуку відповіді на питання, що означає хороший вчитель, що таке творча праця педагогічного колективу, яким повинно бути керівництво школою, щоб колектив працював творчо. Вирішення цих проблем він бачив, зокрема, в обміні досвідом. Розвиток педагогічної творчості відбувається в процесі практичної діяльності та під час ознайомлення з досвідом роботи колег, а саме через осмислення досвіду педагогів-майстрів. Щоб творчо засвоїти перспективний досвід, треба зрозуміти основну ідею автора, з'ясувати умови, за яких здійснюється успішне викладання. Педагог стверджує, що «використання чужого досвіду є творчою справою» [3, с.405]. На переконання В.О.Сухомлинського, творчий колектив немислимий без індивідуальної творчості всіх членів педагогічного колективу. Необхідно створювати умови, щоб індивідуальна творчість «образно кажучи, текла невичерпним струмом в єдиний потік колективної майстерності, колективного досвіду» [там само,

с.413]. Видатний педагог наголошує, що «творче впровадження досвіду – це розвиток педагогічних ідей, а також формування власних педагогічних переконань» [2, с.390].

Сьогодні все більше зростає роль культурологічної підготовки вчителя, згідно з якою акцент переноситься з традиційної настанови – засвоєння певної кількості інформації – на розвиток культури мислення, почуттів, поведінки особистості. Тим самим поняття духовної культури дає підстави говорити про педагогічну культуру, яка охоплює характеристики майстерності вчителя та багатства його внутрішнього світу. Модель творчого вчителя, за В.О.Сухомлинським, передбачає високий рівень загальної та педагогічної культури. Описуючи свій багаторічний досвід роботи, Василь Олександрович вказує на те, що «джерелом культури людських емоцій є здатність учителя відчувати серцем внутрішній духовний світ дитини... Виховання здатності відчувати серцем – одна з відповідальних сфер удосконалення педагогічної майстерності вчителя. Намагайтесь проникнути в емоційний підтекст того, що говорить людина» [1, с.537–538]. Продовжуючи найкращі традиції гуманістичної педагогіки, В.О.Сухомлинський особливу увагу приділяв ставленню вчителя до особистості школяра, розумінню його душевного стану, вихованню в нього почуття власної гідності. До професійно важливих якостей творчого вчителя В.О.Сухомлинський зараховує гуманізм, духовність, душевність, сердечність, здатність співпереживати, педагогічну етику, доброзичливість, чуйність, коректність, щирість, справедливість, правдивість, педагогічний такт, емоційність, професійно-педагогічну компетентність.

Пропагуючи загальнолюдські цінності, видатний педагог приділяв значну увагу питанню педагогічної культури. На його думку, «глибоке знання матеріалу вчителем – це одна з основ педагогічної культури» [3, с.452]. Складовою педагогічної культури є педагогічний такт учителя. Від того, як педагог спілкується з учнями, батьками, колегами, залежить оцінка його культурного рівня.

Вузькі межі оглядової статті не дають можливості навести й малої частки безцінного досвіду, яким насичені праці В.О.Сухомлинського. В умовах оновленої педагогічної парадигми посилюється інтерес до вивчення наукового доробку видатного педагога. Творче осмислення спадщини В.О.Сухомлинського може значною мірою сприяти успішному вирішенню означеної проблеми.

Список використаних джерел

1. Сухомлинський В.О. Народження громадянина //Вибрані твори в 5-ти т. – К.: Радянська школа, 1977. – Т.3. – С. 283 – 582.
2. Сухомлинський В.О. Павлиська середня школа //Вибрані твори в 5-ти т. – К.: Радянська школа, 1977. – Т.4. – С. 7 – 390.
3. Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором //Вибрані твори в 5-ти т. – К.: Радянська школа, 1977. – Т.4. – С. 393 – 626.